PRINTED BOOK

THE VEDIC PATH

Quarterly Journal of Vedic, Indological
and Scientific Research
Gurukula Kangri Vishwavidyalaya,
HARDWAR

To,

No-22

If not delivered, please return to :
Dr. R. L. Varshney
Editor, Vedic Path
'Dreamland'
P. O. Gurukula Kangri-249 404
HARDWAR, U. P., INDiA.

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

रित्येतदनुदर्शौकस्यचग्रहणं व्याख्यानादतएवउक्तस्यदेइत्यादावनुपर्य्ये
मिनिम्य:इत्तिऽभ्यासस्यत्वे स्यादिविधित्तिनियमस्तुप्राक्सिन्नाच्छेदभ्यासस्य
चेत्तदास्यादिष्वेवेत्येवमित्तिनाजतस्यप्राप्तिः सुपिस्चेतिसमा:इतिसूत्रेभा
ष्येसर्वमिदंस्पष्टं तत्राहि संशब्दनान्नियम: उत्तरश्च सुपि: एवंतर्हीनर्थकत्वान्न
नचैवंविभक्तपरित्तिनसिध्यतीतिवाच्यं सुपिसूत्तस्याधिकेचनादिसूत्रे सुपि
सूत्तस्यनिवृत्तौ केचयद्यपिकेचिदेतन्नाद्रियन्ते सएकसुपिद्विरुक्त समुदायाऽप्र
यमेवपक्षत्वमितिव्याख्यातंतथापिदयतेरादिगितिसूत्रेस्यभाष्यविरोधात्सम
दायस्यसुपित्वानुपपत्तेश्चमदुक्तव्याख्यानेएवभाष्यस्वारस्यं यीदितिसूत्रस्य
भाष्येऽत्वग्रहणनादिनाएणस्फुटीकरिष्यतेन्यं गा विसेधतीति विप्रतिषेधे इत्यत्र
सेधतेर्गतावितिनिषेधोनतस्यविरोधात्पेत्वनगत्यर्थत्वाभावात् सिधेत्याद

१८

२१

॰ध्रुवं तत्र स्थेति न्यायेन सिध्यतेर्गतावित्यनेनादेशप्रवृत्त्यापत्तिस्तस्यान्निषेध इति वे
चिन्त्यम् सिचो यङीत्यादिसाहचर्यात्स वै यत्नानिषेध उपसर्गादित्यस्य तु नात्र संबं
धोवच्छिन्नत्वात्तेन गंगां सिसेधेत्यवयवाभिधानात्तन्मासो त्यन्ये स्वरतीस्तृणीति
स्तृणीत्यस्य गुणाभावः सोचः ध्रुवः साजंबंधकनिर्देशाद् विधूननमित्यत्र धावत्य
घेः दृद्धत्य गुणनत्ते मानेचो गृहणं सिउः सिचो रात्मनेपदेष्वित्यस्यानिवृत्त्यर्थं॥
नच स्वरतिगृहणं सामर्थ्यादेव तन्निवृत्तिः सिद्धेः वृत्तस्वृत्तीति कल्पस्यासिद्धत्वा
दिति वाच्यं स्वरतिगृहणं नित्याद्धेस्यादिति तस्यासायकत्वादिति के च्यटः के
कार इति तत्र कलं तुनाग्तो यो ति हृस्वनिषेधः ॰ध्रुवो हलादेः ॰प्रत्ययांतोत्येकरा
संभवाद्धुलादेरिति सामर्थ्यां ध्वांगस्याकार इत्येवैयधिकरण्येनान्वयः॥ ४॥
हलः परस्यांगावयवस्येत्यर्थे न सिद्धेः ॰प्रादिगृहणं स्पष्टार्थं ॰प्रवचकासी

स्यादित्यच्वकारेणापि प्रसंगः
सिच्यस्वरसानाकारविरोधः

२०

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection: Digitized by S3 Foundation USA

२५

नन्वेवं लघोरित्निव्यर्थं ऽक्तत्वोदित्वञ्चापि येननाव्यव धानेनेत्नि न्यायेनैव वा

रणसंभवादित्निचेन्नस्यष्ठ ऽर्थ त्वादित्नि ऽध्वत्र इत्नि तत्रैरेफ षयोर्निमित्तयोर्नि

मित्तान ऋन स्यात्रादि व्यवाय ऽ द्वाक्षित्नस्त यापियत्रयभमि त्तनिमित्तौ च ॥

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

कयवशमानय।। ॐ गुरु ॐ ॐ ॐ स्वाहा।। इति मंत्रः।। ॐ गुरुदेवाय
विद्महे परमगुरुभ्यो धीमहि तन्नो गुरुः प्रचोदयात्।। नित्यमेकं द्वाद
शसहस्रं मंत्रजपः पुरश्चरणरुच्यते।। ॐ ॐ ॐ स्वाहा।। गं गुरु
भ्यो नमः।। ॐ ऋषिरुवाच।। गुह्याद्गुह्यतरा विद्या गुरुगीता विशे
षतः।। त्वत्प्रसादाच्च श्रोतव्यं तत्सर्वं ब्रूहि मे सूत।।१।। सूत उवाच।।
कैलासशिखरे रम्ये भक्तिसाधननायकं।। प्रणम्य पार्वती भक्त्या
शंकरं परिपृच्छति।।२।। पार्वत्युवाच।। ॐ नमो देवदेवेश परात्पर ज
गद्गुरो।। सदाशिव महादेव गुरुदीक्षां प्रदेहि मे।।३।। केन मार्गेण भो
स्वामिन् देही ब्रह्ममयो भवेत्।। त्वं कृपां कुरु मे स्वामिन्नमा।।

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

तिचरस्यांतव ॥४॥ ईश्वरउवाच ॥ यस्यदेवेपराभक्तिर्यथादेवेत
थागुरौ ॥ तस्यैतेकथिताह्यर्थाःप्रकाशंतेमहात्मनः ॥५॥ ममरूपा
सिदेवित्वंत्वत्प्रीत्यर्थंवदाम्यहं ॥ लोकोपकारकःप्रश्नोनकेनापि
कृतंपुरा ॥६॥ दुर्लभंत्रिषुलोकेषुतच्छृणुष्ववदाम्यहं ॥ किंचिद्गुरुंवि
नानान्यत्सत्यंसत्यंवरानने ॥७॥ योगुरुःसशिवःप्रोक्तोयःशिवः
सगुरुःस्मृतः ॥ विकल्पंयस्तुकुर्वीतसनरोगुरुतल्पगः ॥८॥ वेदशा
स्त्रपुराणानित्वितिहासादिकानिच ॥ मंत्रयंत्रादिविद्यानां
स्मृतिरुच्चाटनादिकं ॥९॥ शैवशाक्तागमादीनिअन्येवहुम
तानिच ॥ अपभ्रंशसमस्तानिजीवानांभ्रांतचेतसां ॥१०॥ वेद

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

गुरुवे निवेदयेत ॥३४॥ क्रीमीकीटभस्मविष्ठादुर्गंधमलमूत्र
केश्लेष्मरक्तंत्वचामांसंतनुरित्यंवरानने ॥३५॥ संसारवृक्ष
मारूढाःपतंतिनरकार्णवे ॥ येनोद्धृतमिदंविश्वंतस्मैश्रीगुरुवे
नमः ॥३६॥ गुरुर्ब्रह्मागुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवोमहेश्वरः ॥ गुरुरेवपरं
ब्रह्मतस्मैश्रीगुरुवेनमः ॥३७॥ अज्ञानतिमिरांधस्यज्ञानांजन
शलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितंयेनतस्मैश्रीगुरुवेनमः ॥
३८ ॥ अखंडमंडलाकारंव्याप्तंयेनचराचरं ॥ त्वंपदंदर्शि
तंयेनतस्मैश्रीगुरुवेनमः ॥३९॥ स्थावरंजंगमंव्याप्तंयत्किं
चित्सचराचरं ॥ तत्पदंदर्शितंयेनतस्मैश्रीगुरुवेनमः ॥४०॥ चि

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

न्मयं व्यापितं सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरं ॥ असिपदं दर्शितं येन तस्मै स्मै
श्रीगुरवे नमः ॥४१॥ सर्वश्रुतिशिरोरत्नविराजितपदांबुजे ॥ वेदां
तगर्भसूर्याय तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥४२॥ यस्यस्मरणमात्रेण ज्ञा
नमुत्पद्यते स्वयं ॥ सदैव सर्वसंपत्ति तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥४३॥ चै
तन्यं शाश्वतं शांतं व्योमातीतं निरंजनं ॥ बिंदुनादकलातीतं तस्मै
श्रीगुरवे नमः ॥४४॥ स्थावरंम चरं शांतं जंगमं चरमेव च ॥ येनं
व्याप्तं जगत्सर्वं तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥४५॥ ज्ञानशक्तिसमारूढस्त
त्वमालाविभूषितः ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदाता च तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥४६॥
अनेकजन्मसंप्राप्तकर्मबंधविदाहने ॥ स्वात्मज्ञानप्रभावेन त

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

द॰ उ॰ नस्मयंत्रुटि तेन अयाज्ञियेन काष्ठेन गुदप्रमार्जीत विकृतवासोना छादयीत दृढ
१७ व्रतो अधःशायी स्यात् सर्वतः आत्मानं गोपायेत् सर्वेषां स्वेषां परेषां च मित्रमि
वस्यात् इति साधारणनियमाः अथ तिस्रो रात्री व्रतं चरेत् अमांसाशी अम
एमैथुनयी स्त्री शूद्र शव शकुनि मुनां चादर्शनं मसंभाषणं चमत्रपुरीषयो
नं वातपेन कुर्वीत् एतान्नियमेन कुर्वीत स्नः यावद्यात्मानां तदेषी ततस्पादके
ननाद्यीन्कुर्वीत अवज्यो तिरात्रा वभोजनं सत्य वचनमेव इतिरात्रिनि
यमाः अथ पप्रारंहतिः अद्येहं अमुकोहं अमुकगोत्रो त्पन्नस्य अमुकरा
शेरमुकशर्मणाः पुत्रस्य चूडोपनयनवेदारंभसमावर्तनाख्य कर्म
सु उत्तरांगत्वेन सर्वाभ्युदयप्राप्तये मण्डेनोमार्गेनापूर्णाहुतिहोमं कारि राम
१७

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

दित्रा णिमं कुर्वीत न स्याद्दीपवता नक्षत्रान् डुकं च न गच्छेत् श्वेतं च गच्छेत् न का
मं तु गीत गायाते इच्छया गीत गानं न कुर्वीत द्वेमेन ऋंग्रामं तरं न गच्छेत् न
चंधा वधेत् उदपानाव देवएव द्वारेह एफ लभ्र चयनं संधि सपर्यां विव
।। स्नानं विप्रमलं च नमुच्छकवचनं संध्यादि त्वधेन्न एणभन्नरणानि तकुर्वी
त द्वेमेइ त्यनुवर्ततेव पत्यप्राव तौव तेम्रपमेव जत्र: पाप्मानमपहन्त
मुमंत्रपह नत्रे जेत म्रक्षुश्चा त्मानं नाभ्रे देत म्रजातलोम्नी विधुधं सी खंडे
उं नोपहसेत् श्रगुर्विणीं विजन्येतिब्रूयात् सकुलमिति न कुलेनगालमि
ति कपालें इंद्रधनुर्मणि धनुरिति गांधयंतीपरस्मै नाचक्षीत उर्व रापा
मनंतर्हितायां भूमावुत्सधिनू तिष्ठन्मूत्रपुरीषे न कुर्वीत स्वयं प्रशीर्ण

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

(1) पेज = 2

= 28 x 13 x 0.1 c.m. No-22

रित्येत्तदानपूर्वोक्तस्यच ग्रहणांव्याख्यानादत्तराव

... ...

अकिंचितस्तथाधियत्रयभाषित्तं निभित्वीच

(2) पेज = 1

= 21 x 10.7 x 0.1 c.m.

विषय = कर्मकाण्ड

वयवरामानय ॥ ओं गुरु ओं ओं ओं स्वाहा ॥

... ...

अपभ्रंशसमस्तानि जीवानांभ्रांत चेतसां ॥१०॥वे

(3) पेज = 1

विषय = ~~[illegible]~~ अनुपलब्ध

= 22 x 10.5 x 0.1 c.m.

दुरवेनिवेदयेत ॥38॥ श्रीमीक्रीटम्यस्यविक्टादुर्गध

... ...

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

अनेकजन्मसंप्राप्त कर्मबंधविदाहिने ॥ स्वात्मज्ञानप्र

-भावेनत

(५) पेज = 1

$= 30.2 \times 12.5 \times 0.1$ c.m.

गास्वयं त्रुटिते अयाशियेन काबेन युक्त प्रभजीत विह्रत

मत्रपुरीबे न उय्यति स्वयं प्रज्ञीतडैं

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA